

ESITTELIJÄN MUISTIO

Asia: HE 255/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle yhteistyöstä ydinenergian rauhanomaisessa käytössä Suomen tasavallan ja Saudi-Arabian kuningaskunnan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Tausta

Suomella tai Euratomilla ei ole aikaisemmin ollut Saudi-Arabian kanssa ydinenergian rauhanomaista käyttöä koskevaa yhteistyösopimusta. Saudi-Arabialla ei ole tähän mennessä ollut lainkaan omia ydinlaitoksia, mutta Saudi-Arabia kuitenkin suunnittelee merkittäviä panostuksia ydinenergian tuotantoon. Suomessa puolestaan on monipuolista osaamista ydinenergian alalla, ja tätä osaamista voidaan hyödyntää Saudi-Arabian ydinenergiaan ja sen kehittämiseen liittyvissä projekteissa.

Yhteistyö edellyttää kuitenkin oikeudellisista reunaehdoista sopimista. Yhteistyön toteuttamiseksi Suomen ja Saudi-Arabian välillä on ollut tarpeen sopia ydinenergian käytön aloista, joilla osapuolet tekevät yhteistyötä sekä sopia yhteistyötavoista.

Sopimusta koskevat neuvottelut on käyty vuosina 2014-2015 ja sopimus on allekirjoitettu 8. syyskuuta 2015 Helsingissä.

Sopimuksen sisältö

Sopimuksen tarkoituksena on kehittää, edistää ja säännellä yhteistyötä ydinenergian rauhanomaisen käytön alalla Suomen ja Saudi-Arabian välillä.

Sopimuksen tarkoittaman yhteistyön piiriin kuuluvat pääasiassa ydinenergian käyttöön liittyvä tutkimus, ydinreaktoreiden suunnittelu, rakentaminen ja käyttö ydinvoimalaitoksissa tai tutkimusreaktoreissa, ydinpolttoainekierron sekä radioaktiivisen jätteen hallinta, uuden sukupolven ydinreaktoreiden suunnittelu ja niihin liittyvä teknologia, radioaktiivisten isotooppien tuotanto ja niihin liittyvät teolliset ja lääketieteelliset sovellukset, ydinalan turvajärjestelyt, ydin- ja säteilyturvallisuuden edistäminen, ydinenergiaan liittyvien henkilöstöressurssien kehittäminen sekä asiantuntijoiden vaihto osapuolten kesken sekä hätä- ja valmiussuunnittelu.

Sopimus sisältää osapuolten yhteistyötä toteutettaessa noudatettavat velvollisuudet, jotka koskevat tietoturvallisuutta, tietojen käyttöä, ydinmateriaalivalvontaa sekä vientivalvontaa, turvajärjestelyjä, ydinturvallisuutta, vastuuta ydinvahingosta ja henkisen omaisuuden suojaamista.

Sopimuksen velvoitteet ovat kansainvälisten alan velvoitteiden mukaisia, ja joihin osapuolet ovat sitoutuneet jo kansainvälisten yleissopimusten kautta.

Sopimuksen vaikutukset

Sopimus itsessään ei aiheuta suoria vaikutuksia Suomen kannalta, vaan vaikutukset tulevat erillisten yhteistyöhankkeiden ja projektien kautta, ja ne voivat tapahtua yksityisten toimijoiden toimesta. Sopimuksen tällaisien vaikutusten arvioidaan olevan ennen kaikkea positiivisia. Suomalaisista osaamista voidaan sopimuksen myötä viedä maailmalle ja edistää samalla ydinennergian turvallisen käytön edellytyksiä Saudi-Arabiassa. Sopimuksella ei arvioida olevan suoria kustannuksia, eikä vaikutuksia ympäristön tai yhteiskunnan kannalta. Velvoitteet ja oikeudet ovat sopimuksessa yhdenmukaiset molemmille osapuolille.

Sopimuksella varmistetaan, että tässä yhteistyössä noudatetaan yhteisiä sääntöjä ja kansainvälisesti alalla sovittua. Sopimuksella ei ole arvioitu olevan suoria kustannusvaikutuksia. Sopimuksen perusteella syntyvän yhteistyön puitteissa taloudellinen aktiivisuus lisääntynee maiden ja toimijoiden välillä, minkä vuoksi taloudelliset vaikutukset olisivat ennen kaikkea positiivisia. Suomessa on kattavaa ydinenenergia-alaan liittyvää osaamista, ja kyse olisi ennen kaikkea osaamisen viennistä ja edistämisestä.

Lausunnot

Sopimusta koskevassa asiassa on pyydetty lausuntoja kahdessa osassa: sopimusluonnosta neuvoteltaessa kesällä 2015 sekä hallituksen esitystä valmisteltaessa elo-syyskuussa 2016.

Hallituksen esityksen luonnoksesta lausuntoja on pyydetty elokuussa 2016 ulkoasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Säteilyturvakeskukselta, Fennovoima Oy:ltä, Fortum Power and Heat Oy:ltä, Posiva Oy:ltä, Teollisuuden Voima Oyj:ltä, VTT:ltä, Wärtsilä Oyj:ltä, Lappeenrannan Teknilliseltä yliopistolta ja Aalto yliopistolta.

Lausunnot ovat antaneet ulkoasiainministeriö, Säteilyturvakeskus, VTT Oy sekä Teollisuuden Voima Oyj ja Posiva Oy yhdessä. Lisäksi ympäristöministeriö ja Fennovoima Oy ilmoittivat, että niillä ei ole lausuttavaa esitysluonnoksesta.

Hallituksen esityksen luonnosta koskevissa lausunnoissa kahdenvälisen sopimuksen solmimista pidettiin edelleen tärkeänä ja myönteisenä asiana, ja tuettiin sen hyväksymistä. Lisäksi lausunnoissa on esitetty eräitä teknisluontoisia täsmennys- ja korjausehdotuksia, jotka on otettu huomioon esitystä viimeisteltäessä.

Voimaantulo

Sopimus saatettaisiin kansallisesti voimaan blankettilailla, jonka asiasältö tulee sopimuksesta. Lain voimaantulosta säädettäisiin blanketti-asetuksella. Asetusta koskeva luonnos on muistion liitteenä.

Netta Skön
ylitarkastaja

LIITTEET

VNA luonnos